

ПОЛОЖЕННЯ

Положення про порядок впровадження завершених наукових розробок Інституту кліматично орієнтованого сільського господарства НААН

1. Загальні положення

1.1. Положення про порядок впровадження завершених наукових розробок Інституту кліматично орієнтованого сільського господарства НААН (далі - Положення) визначає загальні умови, порядок організації моніторингу та контролю впровадження результатів фундаментальних і прикладних наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок (далі - дослідження і розробки), що виконуються Інститутом кліматично орієнтованого сільського господарства НААН за кошти державного бюджету.

1.2. Положення розроблено відповідно до законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2015 р.), «Про наукову і науково-технічну експертизу» (1995 р. із змінами), «Про інноваційну діяльність» (2002 р.), «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» (2011 р.), «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» (2006 р.), «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» (1993 р.), постанов Кабінету Міністрів України від 11 січня 2018 р. № 13 «Про затвердження Порядку формування тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету», від 4 грудня 2019 р. № 1030 «Про затвердження мінімальних ставок винагороди авторам технологій та особам, які здійснюють їх трансфер», державних стандартів України ДСТУ 3973-2000 «Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Правила виконання науково-дослідних робіт. Загальні положення» та ДСТУ 3017: 2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять», ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення», Статуту Національної академії аграрних наук України, Статуту Інституту кліматично орієнтованого сільського господарства НААН (далі – ІКОСГ НААН), інших нормативно-правових актів, що регулюють наукову та інноваційну діяльність.

1.3. Завершеними наукові розробки вважаються тоді, коли здійснений обсяг науково-дослідних робіт, передбачений технічним завданням та тематичним планом, а також проведено випробування щодо підтвердження науково-прикладного результату.

2. Терміни та визначення

2.1. Впровадження – кінцевий або проміжний результат інноваційної діяльності, який передбачає передачу замовнику наукової продукції у зручній для реалізації та практичного використання формі, що забезпечує отримання техніко-економічного ефекту.

Впровадження результатів досліджень і розробок – це діяльність, що передбачає їх оприлюднення, розповсюдження та використання цільовою групою користувачів у своїй діяльності.

2.2. Інноваційна (впроваджувальна) діяльність - діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг.

2.3. Інноваційний проект - комплект документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів (у тому числі інвестиційних) щодо створення й реалізації інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції.

2.4. Інноваційний продукт - це результат науково-дослідної і (або) дослідноконструкторської розробки, що відповідає вимогам до інноваційної діяльності (Закон України «Про інноваційну діяльність»).

2.5. Інноваційна продукція - це нові конкурентоспроможні товари чи послуги, що відповідають вимогам, установленим Законом України «Про інноваційну діяльність».

Інноваційною може бути визнана продукція, яка:

а) є результатом виконання інноваційного проекту;

б) виробляється (буде вироблена) в Україні вперше, або є конкурентоспроможною і має значно вищі техніко-економічні показники порівняно з іншою аналогічною продукцією, представленою на ринку.

2.6. Інновація (нововведення) - ідея, новітній продукт в галузі техніки, технології, організації праці, управління, а також у інших сферах наукової діяльності, створений з використанням досягнень науки. Інновація - це результат системної діяльності, спрямованої на реалізацію досягнень науково-технічного прогресу та їх удосконалень, що сприяє кількісним та якісним змінам у внутрішньому середовищі підприємства та забезпечує підвищення ефективності та отримання конкурентних переваг.

2.7. Науково-технічні (експериментальні) розробки - результат науково-технічної діяльності, що базується на наукових знаннях, отриманих в процесі наукових досліджень чи практичного досвіду, та провадиться з метою доведення таких знань до стадії практичного використання. Науково-технічними (експериментальними) розробками є нові або істотно вдосконалені: матеріали, продукти, процеси, пристрої, технології, системи, послуги.

2.8. Науковий результат - нові наукові знання, одержані в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксовані на носіях інформації. Науковий результат може бути у формі теорії, методу, концепції, стратегії, математичної моделі, звіту, опублікованої наукової статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, об'єкта права інтелектуальної власності, нормативного документа або науково-методичних документів, що містять наукову складову, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень тощо.

2.9. Науково-технічний (прикладний) результат - одержані під час проведення прикладних наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних) робіт нові або істотно вдосконалені матеріали, продукти,

нова техніка (машини, обладнання, натурні зразки), сорти і гібриди рослин, лінії сільськогосподарських рослин, засоби захисту рослин, породи і типи сільськогосподарських тварин, вакцини, діагностикуми, лікувально-профілактичні препарати, технології, процеси, пристрої, технологічні прийоми, системи, нові або істотно вдосконалені послуги, введені в дію нові конструктивні чи технологічні рішення, завершені випробування, розробки, що впроваджені або можуть бути впроваджені в суспільну практику.

2.10. Науково-технічний (прикладний) результат може бути у формі ескізного проекту, експериментального (дослідного) зразка або його діючої моделі, що може бути оформлений у вигляді звіту, опублікованої наукової статті, аналітичної записки, конструкторської або технологічної документації на науково-технічну продукцію, дослідного зразка, проекту нормативно-правового акта, нормативного документа або науково-методичних документів (рекомендацій, методик, інструкцій, програм, концепцій тощо), які, в свою чергу, в подальшому проходять перевірку у виробничих умовах.

2.11. Наукова (науково-технічна) продукція - науковий та (або) науково-технічний (прикладний) результат, призначений для реалізації.

2.12. Нематеріальний актив - об'єкт (об'єкти) права інтелектуальної власності, а також інші аналогічні права, визнані в порядку, встановленому законодавством, об'єктом права власності.

2.13. Ноу-хау - технічна, організаційна або комерційна інформація, що отримана завдяки досвіду та випробуванням технології та її складових, яка не є загальновідомою чи легкодоступною на день укладення договору про трансфер технологій; є істотною, тобто важливою та корисною для виробництва продукції, технологічного процесу та/або надання послуг; є визначеною, тобто описаною достатньо вичерпно, щоб можливо було перевірити її відповідність критеріям незагальновідомості та істотності.

2.14. Об'єкти інноваційної діяльності це: інноваційна продукція; інноваційні програми та проекти, розробки; нові знання та інтелектуальні продукти; об'єкти права інтелектуальної власності (ОПІВ); виробниче обладнання та процеси; інфраструктура виробництва і підприємництва; організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і соціальної сфери; сировинні ресурси, засоби їх видобування і переробки; товарна продукція; механізми формування споживчого ринку і збуту товарної продукції.

2.15. Суб'єкти інноваційної діяльності - фізичні та юридичні особи, або їх об'єднання, установи НААН, їх структурні підрозділи, які проводять в Україні інноваційну (впроваджувальну) діяльність і (або) залучають майнові та немайнові інтелектуальні цінності та вкладають кошти в реалізацію інноваційних проектів.

2.16. Цільовою групою користувачів результатів досліджень і розробок (суб'єкти господарської діяльності) є фізичні та юридичні особи, органи державної влади та місцевого самоврядування, наукові установи, підприємства, організації, де використовуються в практичній діяльності результати досліджень і розробки.

3. Організація процесу впровадження

3.1. Для вивчення попиту/потреби на наукові розробки/проекти, з метою їх подальшого впровадження ІКОСГ НААН проводяться маркетингові дослідження, до яких можуть залучатись фахівці з інноваційного менеджменту або профільних організацій.

3.2. За результатами маркетингових досліджень вчена рада ІКОСГ НААН визначає перелік найбільш перспективних наукових розробок/проектів, які рекомендуються для впровадження.

3.3. Процедура передачі наукових розробок на впровадження:

3.3.1. Підготовка результатів дослідження: аналіз та узагальнення результатів, оцінка ефективності запропонованих рішень або рекомендацій, формування висновків та пропозицій щодо впровадження.

3.3.2. Оформлення звітної документації включає: звіт про виконання НДР, що містить: рекомендації до впровадження (в окремому документі або в складі звіту), пояснювальну записку з коротким викладом суті результатів (для керівництва/впроваджувача), акт впровадження (оформляється пізніше після реалізації).

3.3.3. Експертна або внутрішня оцінка. Перед впровадженням результати за необхідності, можуть бути: передані на експертизу (внутрішню або зовнішню), обговорені на вченій раді.

3.3.4. Узгодження з організацією, що впроваджує:

- передача матеріалів (в паперовому або електронному вигляді).
- обговорення умов, обсягу та термінів впровадження.
- підписання протоколу погодження або договору про впровадження.

3.3.5. Впровадження наукових розробок:

- впровадження здійснює організація-замовник або партнер.
- для контролю дотримання технологій суб'єктами господарювання та надання консультаційної допомоги науковими установами, за необхідності закріплюються науковці, які здійснюють науковий супровід впровадження наукових розробок з виїздом на місце, надається консультаційна підтримка, надаються інші послуги відповідно договору.

3.3.6. Оформлення факту впровадження. Складається Акт про впровадження або Акт про використання результатів дослідження, який містить: назву розробки, дані про розробника та впроваджувача, суть впровадженого результату, ефективність/економічний ефект, термін впровадження. Факт впровадження може бути підтверджено документами, викладеними у п. 4.5.

3.4. Форма та умови договору на впровадження інноваційних проектів/розробок узгоджуються між науковою установою та суб'єктом господарської діяльності (представником цільової групи користувачів) відповідно до чинного законодавства.

3.5. Визначення частки науково-технічної продукції (розробок), яка фактично впроваджується, визначається за співвідношенням одиниць впровадженої науково-технічної продукції в конкретному році до створеної науково-технічної продукції за результатами наукових досліджень за цей період.

3.6. Враховуючи специфіку науково-технічної продукції (розробок) аграрного спрямування, в кожному конкретному році впроваджується продукція, що була створена за попередні роки та створена у звітний рік.

4. Форми впровадження завершених наукових розробок ІКОСГ НААН та його підтвердження

4.1. Науковий результат, одержаний в процесі виконання фундаментальних або прикладних наукових досліджень, може бути у формі звіту, опублікованої наукової статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, проекту нормативно-правового акта, нормативного документа або науково-методичних документів.

4.2. Науково-технічний (прикладний) результат може бути у формі ескізного проекту, експериментального (дослідного) зразка або його діючої моделі, конструкторської або технологічної документації на науково-технічну продукцію, дослідного зразка, проекту нормативно-правового акта, нормативного документа або науково-методичних документів тощо.

4.3. Результати наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) робіт можуть бути представлені в:

- офіційній продукції: стандарти, інструкції, нормативні, нормативно-інструктивні видання тощо;
- науковій продукції, монографії, препринти, збірники наукових праць тощо;
- виробничо-практичній продукції: практичні посібники, методичні посібники, методичні рекомендації, практичні поради тощо;
- навчальній продукції: навчальні програми, підручники, навчальні посібники (навчально-методичні, навчальні наочні посібники, хрестоматії, практикуми, робочі зошити); засоби навчання (навчально-наочні ігрові посібники, атласи, навчальні карти, відео- та аудіовізуальні засоби навчання, електронні засоби навчального призначення, електронні засоби загального призначення тощо);
- довідковій продукції: енциклопедії, довідники, каталоги тощо;
- об'єктах права інтелектуальної власності, визначених українським законодавством: патентах на винаходи та корисні моделі, базах даних, комп'ютерних програмах та інших об'єктах авторського права тощо;
- ґрунтово-картографічних матеріалах.

4.4. Результати наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) робіт можуть реалізовуватись у:

- виконанні нових науково-дослідних робіт;
- інноваційних розробках у галузі аграрної науки;
- матеріалах аналітичного та узагальнюючого характеру до державних доповідей; експертних висновках, зокрема щодо актуальних проблем аграрної науки та виробництва, навчальної літератури, засобів навчання, проектів нормативно-правових документів, державних і галузевих програм;
- рекомендаціях, інших матеріалах міжнародних і всеукраїнських конференцій, семінарів тощо;
- електронних ресурсах;

- інформаційних базах даних;
- розробленні навчальних програм;
- наданні послуг на замовлення підприємств, організацій, установ, тощо;
- іншій продукції, а також в суспільній практиці.

4.5. Перелік документів, які доцільно взяти до уваги за встановлення факту впровадження науково-технічної продукції (розробок):

- договори на виконання нового дослідження або розроблення, розпочатого за підсумками виконання фундаментального дослідження;
- угоди про впровадження результатів досліджень і розробок із органами державної влади та місцевого самоврядування, закладами освіти, підприємствами, організаціями;
- довідки (акти) про впровадження результатів досліджень і розробок, видані органами державної влади та місцевого самоврядування, закладами освіти, підприємствами, організаціями;
- документи, що підтверджують розповсюдження офіційної, наукової, виробничо-практичної, довідкової продукції (лист-підтвердження, акт передачі або інший документ, що підтверджує факт отримання);
- електронні адреси порталів, веб-сайтів, електронних бібліотек, де опубліковано результати;
- документи та матеріали, підготовлені з використанням результатів досліджень і розробок;
- концептуальні документи, висновки експертизи, пропозиції до проектів нормативно-правових документів, державних і галузевих програм, державних доповідей;
- аналітичні матеріали та відповідні записки з актуальних проблем науки та шляхів їх вирішення;
- державні стандарти;
- ліцензійні договори на використання об'єктів права інтелектуальної власності та інші договори з трансферу технологій;
- договори на надання наукових послуг з використанням результатів наукових досліджень і розробок.

Підтвердженням упровадження результатів досліджень і розробок також можуть слугувати, зокрема відповідні кількісні дані (показники збільшення ефективності, зниження витрат тощо).

5. Права та відповідальність сторін

5.1. ІКОСГ НААН, при впровадженні науково-технічної продукції (розробок), має право:

- вимагати дотримання всіх умов, необхідних для проведення робіт з впровадження;
- надавати пропозиції про зміни вартості та удосконалення окремих елементів науково-технічної продукції (розробок);
- вносити до відповідних органів подання щодо притягнення до відповідальності посадових осіб, які допустили порушення вимог умов договору в процесі впроваджувальних робіт.

5.2. ІКОСГ НААН, при впровадженні наукових розробок передає суб'єкту господарської діяльності пакет технологічних і техніко-економічних документів, без яких впровадження розробки неможливе.

5.3. Відповідальність за достовірність параметрів, наведених в описі завершеної наукової розробки, що передається на впровадження, несе ІКОСГ НААН, а за дотримання методики, техніко-технологічних параметрів проведення впровадження, визначених науковою установою, та результативні показники впровадження - суб'єкт господарської діяльності.

5.4. ІКОСГ НААН має право здійснювати впровадження наукових розробок/продукції, що створені за рахунок коштів державного бюджету, в рамках науково-дослідних робіт, ліцензійних та інших передбачених законодавством договорів з національними або закордонними суб'єктами господарської діяльності.

6. Захист прав на закінчені наукові розробки, що передаються на впровадження, та виплата авторської винагороди

6.1. Набуття, охорона та захист прав інтелектуальної власності на наукові результати та науково-технічні розробки здійснюються відповідно до законодавства України.

6.2. Майнові права ІКОСГ НААН на об'єкти права інтелектуальної власності, які створено за рахунок коштів державного бюджету, підтверджуються відповідними національними або міжнародними охоронними документами (патенти, свідоцтва про державну реєстрацію авторських прав тощо), а також зареєстрованими ноу-хау або конфіденційною інформацією установи.

6.3. ОПІВ, які мають охоронні документи та перспективи господарського використання, враховуються в бухгалтерському обліку наукових установ як нематеріальні активи.

6.4. У разі порушення права інтелектуальної власності його захист здійснюється установами у порядку, встановленому адміністративним, цивільним і кримінальним законодавством.

6.5. Передача майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності, що створені за рахунок коштів державного бюджету, та виплата винагороди творцям за будь-яке господарське використання зазначених об'єктів здійснюються ІКОСГ НААН у порядку, встановленому Законом України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» щодо передачі прав на технології, створені за бюджетні кошти, та виплати винагороди авторам технологій та (або) їх складових.

6.6. Розміри авторської винагороди визначаються відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 1030 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 625) «Про затвердження мінімальних ставок винагороди авторам технологій та особам, які здійснюють їх трансфер».

7. Фінансування інноваційної діяльності

7.1. Фінансування робіт з наукового супроводу проведення впровадження здійснюється за рахунок коштів спецфондів державного бюджету, вітчизняних

і міжнародних фондів, грантів та інших джерел, не заборонених законодавством України.

7.2. Фінансові ресурси концентруються на проектах, цілі та завдання яких сприяють реалізації пріоритетних напрямів інноваційного розвитку сільського господарства.

8. Організація і контроль впровадження результатів наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) робіт

8.1. Організацію впровадження результатів досліджень і розробок та контроль його перебігу в межах своїх повноважень здійснюють: ІКОСГ НААН, структурні підрозділи та підпорядковані йому установи.

8.2. ІКОСГ НААН:

8.2.1. Планує впровадження результатів досліджень і розробок, включаючи відповідні відомості в заявки на виконання наукового/науково-технічного проєктів, технічні завдання на виконання науково-дослідних робіт, перспективні плани, річні плани наукових досліджень, робочі програми на виконання науково-дослідних робіт.

8.2.2. Забезпечує оприлюднення наукових, науково-технічних (прикладних) результатів через випуск друкованих та електронних видань, а також їх розповсюдження.

8.2.3. Укладає угоди, що передбачають впровадження, з органами державної влади та місцевого самоврядування, установами, підприємствами, організаціями.

8.2.4. Веде облік об'єктів упровадження результатів досліджень і розробок, збирає та зберігає відомості, що підтверджують впровадження.

8.2.5. Контролює впровадження результатів досліджень і розробок, зокрема показників ефективності від впровадження, розглядаючи питання про його перебіг на засіданнях науково-методичної ради після одержання результатів та впродовж року після початку впровадження.

8.2.6. Щорічно готує та за погодженням із профільним Відділенням подає Президії НААН інформацію щодо створеної науково-технічної продукції та розробок, що рекомендуються для впровадження, та її розміщення у Звіті про діяльність НААН.

8.2.7. Включає інформацію про впровадження результатів досліджень і розробок, завершених у звітному та роках, що передують звітному році, до щорічного звіту про свою діяльність.

8.2.8. Звітує про впровадження результатів досліджень і розробок перед профільним відділенням НААН в установленому порядку.

8.3. Структурний підрозділ підпорядковані установи:

8.3.1. Планує впровадження результатів досліджень і розробок, включаючи відповідні відомості в заявки на виконання наукового/науково-технічного проєктів, технічні завдання на виконання науково-дослідних робіт, перспективні плани, річні плани наукових досліджень, робочі програми на виконання науково-дослідних робіт.

8.3.2. Ініціює укладання угод, що передбачають упровадження результатів, з органами державної влади та місцевого самоврядування, установами, підприємствами, організаціями;

8.3.3. Здійснює заходи щодо отримання відповідних свідоцтв, сертифікатів, патентів, авторських свідоцтв.

8.3.4. Забезпечує отримання довідок (актів) про впровадження в органах державної влади та місцевого самоврядування, установах, підприємствах, організаціях.

8.3.5. Звітує про хід і результати впровадження, включаючи відповідну інформацію до щорічних звітів про виконання наукового дослідження.

9. Міжнародне наукове та науково-технічне співробітництво

9.1. ІКОСГ НААН здійснює науково-технічне співробітництво із закладами вищої освіти, науковими установами, організаціями, фірмами та фондами зарубіжних країн відповідно до чинного законодавства України.

9.2. Міжнародне наукове та науково-технічне співробітництво спрямоване на:

- залучення до співпраці закордонних замовників та інвесторів, укладання та виконання угод про співробітництво із закордонними науковими установами, університетами, центрами, фірмами, фондами та іншими організаціями на проведення досліджень і розроблення наукоємної науково-технічної продукції;

- залучення коштів закордонних замовників і міжнародних фондів та грантів для фінансування розроблення конкурентоспроможної наукоємної науково-технічної продукції;

- трансфер на світовий ринок наукової і науково-технічної продукції, здійснення маркетингу, участь у міжнародних виставках та ярмарках;

- забезпечення проходження науковими працівниками, докторантами, аспірантами наукового стажування за кордоном, ознайомлення з передовими світовими досягненнями техніки, методиками, технологіями та науковим обладнанням тощо;

- публікації наукових результатів у закордонних виданнях, що індексуються у наукометричних базах Scopus та Web of science тощо;

- організацію та участь у міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, симпозіумах і майстер-класах.